

Tijdschrift tot bemoediging, lering en bevestiging van de waarheid,
die in Christus Jezus is.

Australiëring 61, 3823 XL Amersfoort. bdlamersfoort@kpnmail.nl
zie: www.JezusVerlosser.nl Email: info@JezusVerlosser.nl

*God is groot in macht en krachten
om te werken naar zijn raad
wat de hoop, wat de gedachten,
het gebed te boven gaat.*

*Hij zal in ons harte werken,
dat Gods Geest zijn kracht betoont,
in de liefde ons zal sterken,
zodat Christus in ons woont.*

*Hoogte, diepte, lengte, breedte,
liefde Gods, doe ons voortaan
in die liefde, niet te meten,
en in Christus Jezus staan.*

J.Ph.B.

Niet wat ik breng, maar Jezus Christus

(naar een serie van 4 lezingen, gehouden door J.Ph. Buddingh)

Gen. 4:1-5: “En Adam had gemeenschap met Eva, zijn vrouw, en zij werd zwanger en baarde Kaïn, en zei: Ik heb een man van de HEERE gekregen! En zij baarde opnieuw: zijn broer Abel. Abel werd herder van kleinvee en Kaïn werd bewerker van de aardbodem. En het gebeurde na verloop van dagen dat Kaïn van de opbrengst van de aardbodem aan de HEERE een offer bracht. Ook Abel bracht een offer, van de eerstgeborenen van zijn kleinvee en van hun vet. De HEERE nu sloeg acht op Abel en op zijn offer, maar op Kaïn en op zijn offer sloeg Hij geen acht. Toen ontstak Kaïn in grote woede en liet hij zijn hoofd zakken.”

Hebr. 11:4: “Door het geloof heeft Abel Gode een beter offer gebracht dan Kaïn. Daardoor kreeg hij getuigenis dat hij rechtvaardig was; dit heeft God met het oog op zijn gaven getuigd. En door dit geloof spreekt hij nog, nadat hij gestorven is.”

Beide bovenstaande gedeelten handelen over hetzelfde onderwerp en ten dele ook over dezelfde personen, Kaïn wordt in Hebreeën niet genoemd, maar Abel en zijn offer wel.

Kaïn en Abel zijn de eerste mensen die vermeld worden als geboren op aarde. Ze zijn geboren nadat de zonde in de wereld gekomen was, dus zowel Kaïn als Abel zijn in zonde ontvangen en geboren, net als wij allemaal.

We hebben gelezen dat Kaïn na verloop van tijd van de opbrengst van de aardbodem aan de Here een offer bracht. Een heel belangrijk gedeelte, omdat we hier voor de eerste keer lezen over een mens die aan de Here een offer brengt. We weten natuurlijk niet of Adam dat voorheen ook al heeft gedaan, maar dit is de eerste vermelding en de eerste mens van wie het gezegd wordt, is Kaïn. Hij opent als het ware de rij en die rij is erg lang, want wanneer we doorlezen in de Bijbel dan komen we een heleboel offers tegen. Niet alleen de offers zoals die door de Israëlieten aan de hand van de geboden die Mozes

op de Sinaï ontvangen had, gebracht werden, maar ook reeds daarvoor. In Gen. 8:20 lezen we over het offer van Noach en vervolgens lezen we ook over offers bij Abraham, Izak en Jakob.

Door de eeuwen heen zijn er heel veel offers gebracht, maar de eerste van wie vermeld wordt dat hij de Here een offer bracht, is Kaïn geweest. We zouden kunnen zeggen dat dat een aanbeveling is voor Kaïn, hij had tenslotte geen traditie waarop hij kon terugvallen en het was toch duidelijk een Gode welgevallige zaak, anders zou de Here op de Sinaï niet geboden hebben dat er zoveel offers gebracht zouden moeten worden.

De tweede is Abel, die wordt hier direct na genoemd. Abel bracht van de eerstgeborene van zijn kleinvee en van hun vet.

De eerste mensen die geboren waren, hebben dus een offer gebracht. Wat was de aanleiding? Hoe zijn ze daartoe gekomen? Een Bijbel hadden ze niet. Die was nog niet geschreven, zelfs de eerste bladzijde nog niet.

Nee, een Bijbel hadden ze niet, maar wel een vader en een moeder en die hebben natuurlijk wel met hen gesproken. Dat betekent dat het dus mensen waren die wel iets wisten. Hun vader zal hun ongetwijfeld over de schepping verteld hebben; dat de Here God alles gemaakt had, dat Hij een hof geplant had en dat Hij uit Adam de vrouw gemaakt had. Vervolgens zal hij over de zondeval en alles wat er toen is gebeurd gesproken hebben, ook over wat de Here God bij die gelegenheid gezegd had tegen de slang; dat het zaad van de vrouw hem de kop zou vermorzelen. En wat de Here God tegen Eva gezegd had en de vervloeking van de aarde om Adams wil, dat alles hebben ze ongetwijfeld gehoord. Dus van dat merkwaardige, dat vreemde dat ze de Here God een offer brachten, verdwijnt al iets als we bedenken dat ze van God geweten hebben.

Wat dat betreft waren ze bevoorrecht bij een heleboel mensen op aarde. Over de hele wereld genomen zijn er heel veel mensen die nooit van de enige, ware God hebben gehoord. Kaïn en Abel wel en ze wisten nog meer want ze wisten ook van de zondeval en hebben dus geweten dat de toestand zoals die oorspronkelijk was, niet meer bestond. De mens in zijn onschuld, zoals dat geweest was in die

prachtige hof waar God hem gesteld had, die was er niet meer, in tegendeel, de mensen waren in zonde gevallen en ze vielen onder het oordeel van de dood zoals God dat gezegd had: “...op de dag dat u daarvan eet, zult u zeker sterven.” (Gen. 2:17)

Kaïn en Abel waren dus niet alleen mensen die van God wisten, maar ze wisten ook van de zondeval en van het oordeel dat God uitgesproken had en dat is heel belangrijk. Want hoe zouden we ooit in onze nood tot God gaan roepen als we ons niet bewust zijn dat we in nood verkeren? Dan doen we dat niet. Nu, deze twee wisten het wel, want het was hun door hun ouders verteld.

“En het gebeurde na verloop van dagen dat Kaïn van de opbrengst van de aardbodem aan de HEERE een offer bracht.” Van Abel lezen we dat hij een offer bracht van de eerstgeborenen van zijn kleinvee. Dat is eigenlijk heel goed te begrijpen, want we hebben gelezen dat Abel een herder was en Kaïn een landbouwer. Dus Kaïn had de beschikking over de opbrengst van het land dat hij bewerkt had en Abel over eerstgeborenen van zijn kleinvee. Met andere woorden: elk bracht wat hij had. En toch lezen we dan die merkwaardige notitie dat de Here Abel en zijn offer aanzag maar Kaïn en zijn offer niet. Dat lijkt merkwaardig, want beiden brengen wat ze hebben en waarom ziet de Here het offer van Abel dan wel aan en het offer van Kaïn niet? Ik denk dat er ook heden nog veel mensen zijn die als ze deze geschiedenis lezen, niet begrijpen waarom de Here God wel het ene offer maar niet het andere offer aanzag.

Wat zou Kaïn eigenlijk bewogen hebben om een offer te brengen? Daar kan je wel eens over nadenken. Als je een offer aan de Here brengt, betekent dat dat je probeert of bedoelt naar God toe te gaan, God te bereiken. Teneinde aanvaard te worden, geaccepteerd te worden, neem je iets mee om God als het ware gunstig te stemmen. Dat heeft Kaïn gedaan.

Maar als hij het gevoel had dat hij God moest zoeken, dan moet hij ook het bewustzijn hebben gehad dat hij niet bij God was, dat hij een eindje of zelfs ver van God af was. Dat bewustzijn moet er zijn geweest. Dat is ook niet zo vreemd want we lezen in hfdst 3:9 dat toen de mens in de zonde gevallen was, God hem heeft opgezocht:

“En de Heere God riep Adam en zei tegen hem: Waar bent u?” En toen is de mens angstig naar voren gekomen en heeft God zijn woorden gesproken, maar vervolgens de mens wel uit die hof weggezonden. Ik denk dat Kaïn aan de hand daarvan gedacht heeft: “Toen mijn ouders weggezonden werden, werd ik eigenlijk ook weggezonden. Ik was nog wel niet geboren, maar ik ben wel buiten de hof geboren dus ik sta ik dezelfde positie als mijn ouders. Mijn ouders zijn zondaars geworden, ik ook. Mijn ouders hebben reden gehad om zich voor God te bedekken, ik dus ook. Ik moet eigenlijk God zoeken, dat is dan de consequentie die er aan vast zit.”

“Ik moet God zoeken”. Dat is op zichzelf positief. Ik wou dat alle mensen de overtuiging hadden dat ze ver van God zijn en God moeten zoeken. Dan was er al veel gewonnen.

Wanneer we ons afvragen hoe dat met Abel is geweest, denk ik dat we moeten zeggen dat dat net zo was. Die heeft ook de overtuiging gehad dat hij God moest zoeken. Dat hij naar God toe moest omdat hij net als zijn ouders een zondaar was geworden. Vanwaar dan het verschil? Waarom neemt God dan Abel en zijn offer wel aan en Kaïn en zijn offer niet? Daar moet toch een oorzaak voor zijn? Hier komt gelukkig de brief aan de Hebreëen ons te hulp. We hebben daar gelezen: “Door het geloof heeft Abel God een beter offer gebracht dan Kaïn” (11:4)

Ik weet niet of in alle kinderbijbels hetzelfde staat, maar ik heb er een paar gelezen waarin over dit onderwerp werd geschreven dat Kaïn dan wel een offer bracht, maar dat hij dat niet echt meende; hij vreesde God niet echt en Abel meende het wel echt en vreesde God ook echt en daarom kon God het wel aannemen. Abel was eigenlijk een beetje beter, die was vroom en Kaïn was niet zo vroom, die was dus eigenlijk toch een beetje slechter dan zijn broer.

Maar dat staat hier niet, hier staat niet dat Abel door het geloof beter was. Er staat hier dat Abel door het geloof *een beter offer* offerde. **Abel was niet beter, maar zijn offer was beter.** Dat is heel erg belangrijk. En ik geloof dat het waar is dat we mogen zeggen dat Kaïn en Abel gelijk waren. De één was niet beter dan de ander. Ze waren allebei een zondaar en als we ze als een zondaar bezien is er geen verschil. Dan zijn ze inderdaad gelijk.

En dat mogen we toepassen op onszelf en op de tijd waarin we leven met alle mensen om ons heen. Er lijken dikwijls grote verschillen te bestaan en toch vergissen we ons. Want we zijn allemaal een zondaar en we zijn inderdaad allemaal ver van God verwijderd en we hebben allemaal een reden en een noodzaak om God te zoeken.

We zijn niet verschillend, we zijn voor God allemaal gelijk, verwerpelijk en we vallen allemaal onder hetzelfde oordeel. We weten het wel: de dood, ja maar na de dood het oordeel. Het is de mens gezet eenmaal te sterven en daarna het oordeel, zo zegt de Bijbel het (Hebr. 9:27). Dat is de situatie van alle mensen, of hij/zij nu wel of niet heeft gestudeerd, wel of niet godsdienstig is, nooit van God heeft gehoord of juist wel, het maakt geen verschil, we zijn allemaal een zondaar voor God en we vallen allemaal onder hetzelfde oordeel.

Dat was met Kaïn en Abel ook het geval, ze waren gelijk voor God. Abel was niet beter en Kaïn was niet slechter. Er is wat anders aan de hand: het offer van Abel was beter, dat staat in Hebr. 11:4. Hij was niet beter, zijn offer was beter. We hebben eigenlijk wel reden om ons af te vragen hoe dat zit. Vanwaar dat verschil? Daar moet toch wat achter zitten?

Ik denk ook dat dat zo is. Als we nog eens proberen na te gaan wat Kaïn gedacht heeft, dan kunnen we misschien zeggen dat Kaïn zich bewust is geweest dat hij een zondaar was en dat God terecht over hem moest toornen en dat hij terug moest naar God. Verder zal hij ook beseft hebben dat een zondaar niet zomaar tot God naderen kon en heeft hij geprobeerd God gunstig te stemmen met de mooiste vruchten die hij verbouwd had. Waarschijnlijk met de gedachte dat God wel erg blij zou zijn wanneer Hij zag hoeveel hij voor God over had.

En Abel dan? Er staat van Abel iets bijzonders, namelijk dat hij een offer bracht van de eerstgeborenen van zijn kleinvee en van hun vet. Nu wil ik u eens vragen hoe je aan het vet komt van een dier. U zult het moeten slachten om aan zijn vet te komen. Met andere woorden: Abel bracht een *slachtoffer*. Hoe is hij daarbij gekomen? Zou dat zijn omdat hij herder was, dat hij bracht wat hij had, of zou er wat anders achter zitten? Ik denk het tweede. Ik denk dat Abel goed geluisterd heeft naar de boodschap die hij te horen had gekregen.

De mensheid was nog heel erg jong en de Bijbel moest nog geschreven worden, zijn vader en moeder konden hem ook nog niet zo heel veel vertellen want zij hadden nog geen honderden jaren op aarde geleefd. Maar wat ze hem konden doorgeven, de boodschap die ze van Godswegen door te geven hadden, hebben ze doorgegeven en daar heeft Abel, dat blijkt duidelijk, ontzettend goed naar geluisterd. Er staat namelijk: door het *geloof* offerde Abel aan God een beter offer.

De Bijbel leert ons in Romeinen 10 dat je niet kunt geloven zonder te horen. Het horen, de boodschap, de prediking is dus ontzettend belangrijk wil iemand ooit geloven, want zonder boodschap, zonder horen is er geen sprake van geloof.

Rom. 10:17: "Zo is dan het geloof uit het gehoor en het gehoor door het Woord van God." Zo staat het er. Dus het geloof wordt gewekt of gewerkt door het horen. Maar hoe zul je horen als er niet gesproken wordt? Dus er moet een woord van Godswegen worden gesproken en dan moeten wij horen en dan kan God door Zijn Geest en door dat Woord in ons hart werken tot geloof. Maar zonder gehoor is er geen geloof. Met andere woorden: door het geloof offerde Abel een beter offer, betekent dat Abel de boodschap heeft geloofd.

Maar welke boodschap was dat? Dat is niet moeilijk, we hebben gelezen uit Genesis 4. Dus alles wat we in Gen. 1,2 en 3 kunnen lezen heeft Abel geloofd, meer was er niet. Het stond trouwens nog niet op papier, het moest hem worden verteld, wat zijn ouders ongetwijfeld ook gedaan hebben. En kunnen we daar dan uit halen, wat Abel heeft gedaan? Is het mogelijk dat Abel doordat hij geloofd heeft wat hij hoorde, een beter offer heeft gebracht? Want dat staat hier: door het geloof offerde hij een beter offer. Dus dat betere offer was doordat hij geloofde wat hij gehoord had. Dat betekent dat in hetgeen hij gehoord had voor ons het antwoord moet liggen. En dat is ook zo.

Hoofdstuk 3:7 (Adam en Eva waren toen in de zonde gevallen): "Toen werden de ogen van beiden geopend en zij merkten dat zij naakt waren. Zij vlochten vijgenbladeren samen en maakten voor zichzelf schorten."

Ik geef het u te doen; die vijgenbladeren scheuren uit elkaar bij de minste beweging. Dat houdt niet, dat wil niet, dat kan niet: dat be-

dekt niet. Maar ze probeerden het, want ze beseften dat ze God niet konden ontmoeten omdat ze zondaars waren en naakt. Maar met vijgenbladeren kan je je niet bedekken.

Vervolgens lezen we in vers 21: "En de HEERE God maakte voor Adam en voor zijn vrouw kleren van huiden en kleetde hen daarmee."

Die twee teksten moet je bij elkaar zien. Zij probeerden zich te bedekken met vijgenbladeren maar dat werkte helemaal niet. Dan staat er dat de Here God kleren maakte van huiden. Niet Adam en zijn vrouw, maar de Here God maakte kleren en trok ze hun aan. Dus God heeft van dierenhuid een kledingstuk gemaakt voor Adam. Ja, maar Eva moest er ook een hebben. Dus aan één dier had God niet genoeg. Voor beiden is een dier geslacht door God. God heeft een dier geslacht en met de huid van dat dier is de naaktheid van Adam en van Eva bedekt. Dat kon wel, dat was beter dan vijgenbladeren.

Nu, dat verhaal hebben Kaïn en Abel van hun vader gehoord. Maar wat betekent dat? Dat betekent dat in plaats van de mensen, van Adam en Eva, een dier is gestorven. En dat is een heel belangrijke gedachte: in de plaats van. Hier komt dus het begrip plaatsvervanging om de hoek kijken.

God had gezegd: "maar van de boom van de kennis van goed en kwaad, daarvan mag u niet eten, want op de dag dat u daarvan eet, zult u zeker sterven." Ze hebben ervan gegeten maar ze zijn niet gestorven. Ja, de dood is gekomen, zeker en hoewel ze nog leefden, liepen ze, bij wijze van spreken, met de dood in hun schoenen. Dat geldt voor ieder mens, want ieder leven neigt naar het graf. Dat weten we wel. Maar er staat: "*op de dag* dat u daarvan eet, zult u zeker sterven." Hoewel ze geestelijk wel gestorven zijn, in een geestelijke dood terecht zijn gekomen, bleven ze lichamelijk leven, hun aardse leven werd op die dag niet afgesneden, maar wat gebeurde er wel? Het aardse leven van twee dieren werd op die dag afgesneden. Die dieren hadden geen kwaad gedaan, de mensen hadden kwaad gedaan, maar die twee onschuldige dieren stierven voor die schuldige mensen en dankzij de dood van onschuldigen werd de naaktheid van de schuldigen bedekt.

Dat heeft Adam doorverteld. En als er hier staat dat Abel door het geloof Gode een beter offer offerde dan Kaïn, dan kunnen we nu dus

begrijpen dat Abel geloofd heeft wat zijn vader hem heeft verteld en doordat hij de boodschap daarvan heeft geloofd, was hij in staat in dat geloof een beter offer te brengen.

De redenering van Abel is anders geweest als die van zijn broer. Het begon wel gelijk. Ook Abel heeft beseft dat hij een zondaar was en dus onder het oordeel van de dood viel, ver van God was en God moest zoeken. Tot zover is het gelijk. Maar dan gaan de wegen uit elkaar. Abel beseftte vervolgens dat God hem moest oordelen als hij tot God zou naderen, maar Kaïn dacht dat God hem wel zou sparen als hij maar mooie vruchten meenam. Bij Abel was er een bewustzijn van schuld voor God en de erkenning: ik ben een zondaar en heb het oordeel verdiend. En die erkenning was nodig.

Dat was niet alleen voor Abel nodig, maar dat is voor alle mensen nodig. De erkenning: 'ik ben een zondaar voor God, er is een schuld kwestie en ik heb het oordeel inderdaad verdiend.' Maar dat is niet genoeg. Abel ging ook verder. De volgende gedachte bij hem was: 'als ik dan bij God kom, dan kan God mij alleen sparen wanneer ik doe wat God zelf heeft gedaan, wanneer ik in mijn plaats een ander stel, die onschuldig is. Want zo heeft God het gedaan. Hij heeft twee dieren geslacht en met hun huiden mijn ouders bekleed. Zo moet ik het ook doen.' En zo heeft hij het gedaan. Hij heeft een onschuldig dier genomen, of meer dan een, dat weten we niet en heeft ze geslacht. En dat geslachte offer heeft hij God aangeboden. Daarmee heeft hij als het ware tegen de Here God gezegd: 'Here God, ik ben ook schuldig, ik ben een zondaar en ik weet dat ik het oordeel heb verdiend, maar ik heb ook gehoord dat u de zondaar sparen wilt, wanneer een onschuldige in zijn plaats sterft. En daarom heb ik een geslacht dier gebracht'.

Wat zou God nou doen? Dat hebben we gelezen: "De HEERE nu sloeg acht op Abel en op zijn offer, maar op Kaïn en op zijn offer sloeg Hij geen acht." Dat was het antwoord van de Here God. God kon wat Kaïn bracht, de vruchten van zijn harde werken op het land, niet aanvaarden, want ze werden gebracht in bezoedelde, zondige handen. Al was het nog zo veel, God kon het niet aanvaarden, want er was geen oplossing voor dat vraagstuk van de zonde. Al zouden we het allerbeste brengen wat er op de wereld was, dan kan God het nog niet

aanvaarden. Maar het offer, het geslachte offer wat Abel gebracht heeft, kon God aanvaarden.

Dat kon Hij omdat dit een afschaduwing, een beeld was van wat God zelf zou geven. Zoals God bij Adam en Eva zelf de dieren geslacht had, zelf de kleren van huiden gemaakt had, zo heeft God ook zelf het offer gegeven dat nodig was voor een zondaar om bij God aanvaard te kunnen worden. Dat offer is het Lam dat God zelf gegeven heeft: de Here Jezus. Het Lam van God, de eigen Zoon van God. De Onschuldige die geoordeeld is, gestorven is, in de plaats van de schuldige. En we zien aan dat eerste bloedige offer dat we in de Bijbel beschreven vinden, dat God iemand die zo tot Hem komt, niet op grond van wat hijzelf is, maar op grond van wat dat offer is, aanvaardt. Niet omdat die persoon beter is maar omdat dat offer beter is.

Dat is natuurlijk ontzettend belangrijk, want er zijn een heleboel mensen om ons heen die zich afvragen of ze wel goed genoeg zijn om door God aanvaard te worden. Er is echter maar één grondslag waarop een mens door God aanvaard kan worden en die grondslag is Jezus Christus. Als we door Hem tot God naderen dan aanvaardt God ons. Niet omdat wij vroom genoeg zijn, ook niet omdat wij voldoende tranen geweend of berouw hebben gehad. **Jezus Christus en Hij alleen.** Als we goed beseffen dat in dit geval Kaïn en Abel volkomen gelijk waren maar dat het offer beter was, dan begrijpen we dat hetzelfde beginsel heden ten dage nog bij God geldt. We zijn allemaal een zondaar en God kan ons alleen aanvaarden als we met het juiste offer komen. En het juiste offer is niet wat ik breng, maar wat God heeft gebracht, Jezus Christus, het Lam dat God heeft gegeven. Daar heeft God niets op aan te merken. Deze Onschuldige, Jezus Christus, die bereid was Zich onschuldig voor schuldigen te geven, die bereid is geweest, voor zondaars en vijanden zijn eigen leven in de dood te geven, die bereid is geweest de toorn van God te ondergaan voor mijn zonden! Hij is zo kostbaar voor God, dat wanneer we op grond van Zijn offer, wie we ook zijn en hoe slecht we ook zijn, tot God gaan, dan kan God (met eerbied gesproken) ons niet terugwijzen.

“Door het geloof heeft Abel God een beter offer gebracht dan Kaïn.” Abel was niet beter, het offer was beter. “Daardoor kreeg hij getuigenis dat hij rechtvaardig was;...”

Welk getuigenis? Het getuigenis dat God zijn offer aangenomen heeft. Hem en zijn offer zag God aan. Dan heeft God dus getuigd dat dat offer Hem welgevallig was.

Rechtvaardig? Jazeker, God heeft getuigd dat Abel rechtvaardig was. Dat is niet te begrijpen, hoe kan Abel nu rechtvaardig zijn als hij een zondaar is? Laten we even doorlezen (en dat bevestigt wat we gezegd hebben): “dit heeft God met het oog op zijn gaven getuigd.” Er staat niet dat God over hem getuigenis gaf maar over zijn gaven. Zijn offer was beter, dat was namelijk het bloedige offer dat door God zelf ingesteld was en hij heeft het gebracht door het geloof, namelijk door de boodschap te aanvaarden.

In Rom. 3:20 lezen we iets over die rechtvaardiging: “Daarom zal uit werken van de wet geen vlees voor Hem gerechtvaardigd worden.” Nu dat kunt u vergelijken met wat Kaïn heeft gebracht. De vruchten van zijn werken, van zijn streven, van zijn zwoegen, van zijn zweeten, die vruchten heeft hij God gebracht. En God kon dat niet accepteren.

En zo zijn er ook vandaag de dag nog mensen die aan God de vruchten brengen van hun zwoegen, hun werken, hun zweeten, hun grote inspanningen om toch maar de wet van God te volbrengen. Dat kan God niet aanvaarden.

Waarom niet? In Jes. 64:6 lezen we dat God het volgende over onze gerechtigheden getuigd: “...al onze rechtvaardige daden zijn als een bezoedeld kled.” Al zouden we de allerbeste werken verricht hebben, dan moet God van die rechtvaardige werken getuigen dat ze zijn als een bezoedeld kled. Nee, door werken der wet zal geen vlees voor Hem gerechtvaardigd worden. Niet één.

Wat dan? Het antwoord lezen we in Rom. 3:21-25^a: “Maar nu is zonder de wet gerechtigheid van God geopenbaard, waarvan door de wet en de profeten is getuigd: namelijk gerechtigheid van God door het geloof in Jezus Christus, tot allen en over allen die geloven, want er is geen onderscheid. Want allen hebben gezondigd en missen de heerlijkheid van God, en worden om niet gerechtvaardigd door Zijn genade, door de verlossing in Christus Jezus. Hem heeft God openlijk aangewezen als middel tot verzoen-

ning, door het geloof in Zijn bloed." Abel had geen gerechtigheid, hij was niet rechtvaardig. Waar moest hij gerechtigheid vandaan halen? Er is maar één gerechtigheid en dat is bij God. Daarom is het zo mooi dat hier staat: "Maar nu is zonder de wet gerechtigheid *van God* geopenbaard,..". "....namelijk gerechtigheid van God door geloof in Jezus Christus, tot allen en over allen die geloven,..". Dat is het antwoord.

Abel was gerechtvaardigd met de rechtvaardigheid van God. Denk even terug aan dat offer wat God zelf gebracht heeft. Adam en Eva zijn bedekt met de huid van een onschuldig dier. Nu vertel ik het heel simpel, maar het maakt het geheel duidelijk: toen God voor het offer op aarde keek, zag hij twee zondaars, Adam en Eva, lopen. Maar toen God na het offer op aarde keek, zag hij twee onschuldige dieren lopen. Was er dan geen zondaar meer? Nee, die was er niet meer want die droeg de huid van een onschuldig dier.

Dat is wat God doet. Hij bekleedt ons met de gerechtigheid van Jezus Christus, die geeft Hij ons cadeau. Daarom is het ook zo'n verkeerde gedachte dat wij God iets zouden moeten brengen of dat wij iets zouden moeten worden voor God, een verbeterde zondaar, want een slechte zondaar kan God niet gebruiken. Dat is niet waar. Alle mensen zijn zondaars en het zijn allemaal slechte zondaars. Er zijn geen goede zondaars, ook geen verbeterde zondaars. Wat God doet, is iedere zondaar die tot Hem komt zoals Abel kwam, door het geloof bekleden met Zijn gerechtigheid. (Dat is dus nadat hij/zij de boodschap gehoord en aanvaard heeft en zijn/haar hand gelegd heeft op het offer van Jezus Christus, het Lam dat God gegeven heeft) Dat staat hier: gerechtigheid van God door geloof in Jezus Christus tot allen.

De Heer Jezus is de weg, de waarheid en het leven en niemand komt tot de Vader dan door Hem (Joh. 14:6). En als wij door Hem tot de Vader, tot God gaan, wandelen wij op de juiste weg. Dat heeft Abel gedaan: door het offer tot God gaan. En dat mogen u en ik vandaag ook doen. Door Jezus Christus, door het offer tot God gaan en dan zijn we op de goede weg. Het is niet de vraag wie u bent of wie ik ben. Dat weet God wel: een zondaar. De vraag is of we op de goede weg zijn. De enige goede weg is Jezus Christus en er is nog nooit

iemand van die weg teruggestuurd. Jezus Christus is de weg tot het heil en wanneer u deze weg (nog) niet bewandeld, kan ik u alleen maar dringend aanraden om het niet uit te stellen die weg in te slaan en door het offer van de Heer Jezus tot God te komen. Dan ontvangt u vrede en vergeving van zonde en bent u voortaan een kind van God, niet omdat u dat voelt maar omdat God het zegt. En Hij weet het. Laten we daarop vertrouwen.

Ik hoop van harte dat voor ons allemaal geldt dat wij ons bewust zijn dat we op grond van het werk van de Heer Jezus, verricht op het kruis van Golgotha, Gods gerechtigheid hebben ontvangen en al onze zonden weggedaan zijn zodat wij ons nu kunnen verheugen in Zijn liefde. Dat wens ik U allen van harte toe.

J.Ph.B.

~~~~~

*Al mijn zonden zijn verdwenen,
'k ben gereinigd door uw bloed;
uw genâ, aan 't hart verschenen,
dreef de vrees uit 't bang gemoed.*

*Op het kruis wou U m'ontrukken
aan der zonde heerschappij;
niets kan nu mijn hart meer drukken,
eeuwig, eeuwig ben ik vrij.*

*'k Ben gestorven en begraven,
in uw graf daalde ik ter neer;
'k ben nu in een veil'ge haven:
één met U, o dierb're Heer.*

*U, o Heer, zal 'k eeuwig prijzen,
roemen uwe liefde en macht;
't loflied zal ten hemel rijzen:
alles, alles is volbracht.*

(G.L. 152:2,3,4,6)

Ik, die van den beginne de afloop verkondig...

(Jes.46:10)

6e bedeling: de genade (deel 1)

De Bijbel, dat is Gods woord, leert ons dat geen mens in staat is gebleken om de wet, die heilig is en goed, te volbrengen. Die conclusie werd al in het Oude Testament getrokken, want ook David, die toch de man was naar Gods hart (1 Sam. 13:14 en Hand. 13:22), heeft enkele malen geconstateerd: “de HERE ziet neder uit de hemel op de mensenkinderen, om te zien, of er één verstandig is, één, die God zoekt. Allen zijn zij afgeweken, tezamen ontaard; er is niemand die goed doet, zelfs niet één.” (Ps. 14:2,3 zie ook Ps. 143:2). Ook Paulus komt tot dezelfde conclusie in zijn brief aan de Romeinen (Rom. 3:10-16). Niet erg bemoedigend dus voor de gelovigen, die desondanks menen dat zij de wet moeten naleven. De wet, die eigenlijk bedoeld was als maatstaf om naar Gods gedachten te leven, werd in werkelijkheid, door de onmacht én onwil van de mensen een dodelijke bedreiging, want ‘de wet brengt veroordeling’ (2 Kor. 3:9). De wet was dus niet in staat om de mens te verbeteren of eeuwig leven te schenken.

Omdat de wet de bediening is die veroordeling brengt, werden wij onder de wet ‘in verzekerde bewaring gehouden’ (Gal. 3:23), in afwachting van het oordeel dat over ons zou worden uitgesproken. Ook in ons land worden de verdachten in verzekerde bewaring gehouden in een huis van bewaring, totdat de rechter een uitspraak heeft gedaan; daarna volgt eventueel de opsluiting in een gevangenis. Maar het was niet Gods bedoeling om de mens te veroordelen, maar ‘God wil dat alle mensen behouden worden én tot erkenning van de waarheid komen’ (1 Tim. 2:4).

Voor de behoudenis van de mens is het nodig dat hij/zij tot de erkenning komt dat hij/zij niet in staat is om aan Gods heilige wetten te voldoen. Dat is de eerste noodzakelijke stap, die de mens moet zetten: de erkenning van zijn/haar zondigheid. Dat is wel de eerste stap, maar mag niet de enige stap blijven! Sommige mensen komen niet verder dan te verzuchten dat zij, van nature, ellendige men-

sen zijn, zoals ook Paulus eens verzuchtte: 'Ik ellendig mens'. Maar Paulus bleef niet stilstaan bij die constatering, maar hij erkende de oplossing die God biedt aan alle mensen. Hij vroeg zich af Wie hem zou kunnen verlossen uit het lichaam dat hem naar de veroordeling voerde. En dan volgt zijn juichkreet: 'Gode zij dank, door Jezus Christus, onze Here' (Rom. 7:24,25).

De eerste stap is nodig om de tweede stap te kunnen zetten: erkenning van de zondige natuur van de mens én de oplossing die God daarvoor heeft geschonken in zijn Zoon, de Here Jezus Christus. "Indien wij zeggen, dat wij geen zonde hebben, misleiden wij onszelf en de waarheid is in ons niet. Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid. Indien wij zeggen dat wij niet gezondigd hebben, maken wij Hem tot een leugenaar en zijn woord is in ons niet." "...en het bloed van Jezus Christus, zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde" (1Joh.1:8-10,7^b).

Tijdens de omwandeling van de Here Jezus op aarde, hebben zijn discipelen tot Hem gezegd: "Here, tot wie zullen wij heengaan? Gij hebt woorden van eeuwig leven, en wij hebben geloofd en erkend dat Gij zijt de Heilige Gods " (Joh. 6:68,69).

God had zijn volk op de berg Sinai de tien woorden gegeven, die voor hen de bediening van de dood bleken te zijn (2 Kor. 3:7), maar toen de Here Jezus op aarde kwam, heeft Hij de woorden gesproken die eeuwig leven betekenden, voor ieder mens die tot geloof in Hem zou komen. De discipelen hadden daartoe de twee essentiële stappen gezet: zij hebben erkend dat de Here Jezus de Heilige, d.w.z. de zondeloze, van God was. Hij was als enige Mens in staat om al Gods geboden te volbrengen. Wat de discipelen niet konden, de wet volbrengen, erkenden zij wel in de Here Jezus. Maar die erkenning alleen was niet voldoende om ook deel te krijgen aan het eeuwige leven; daartoe was ook de volgende stap nodig, namelijk het geloof in Hem, die de Vader gezonden had.

Deze belijdenis van de discipelen, die zij tot de Here Jezus spraken, heeft Hij bewaard en dezelfde woorden van de discipelen heeft Hij beleden aan de Vader, in de laatste nacht, vlak voor zijn lijden op het kruis. Hij zei tot de Vader: "de woorden, die Gij Mij gegeven hebt, heb ik hun gegeven en zij hebben ze aangenomen en in waarheid erkend, dat

Ik van U ben uitgegaan, en zij hebben geloofd dat Gij Mij gezonden hebt" (Joh. 17:8). Ook hier wordt weer het verband van beide begrippen genoemd door de Here Jezus: erkenning én geloof! Want zonder geloof is het onmogelijk om Hem welgevallig te zijn (Hebr. 11:6).

De mens, die in het vlees leeft, is niet in staat gebleken om Gode welbehaaglijk te zijn: "zij, die in het vlees zijn kunnen God niet behagen" (Rom. 8:8). Het vlees zit ons in de weg. We zouden misschien wel anders willen, maar de gezindheid van het vlees is vijandschap tegen God (Rom. 8:7) en daarin ligt ons grootste probleem: we kunnen het niet! (Rom. 7:18,19). Paulus schrijft daarover: "Want wat ik uitwerk, weet ik niet; want ik doe niet wat ik wens, maar waar ik een afkeer van heb, dat doe ik" (Rom. 7:15).

Herkent u dat ook in uw eigen leven? Dan bent u de juiste weg ingeslagen, maar nu nog verder. Hoe kan dit probleem opgelost worden? Daarvoor staat maar één weg open: de gezindheid van het vlees, dat vijandschap is tegen God, moet gedood worden. Het mes moet in het vlees, en daarvan is de besnijdenis, reeds vanaf Abraham, een voorafschaduwing (Gen. 17:9-14). God noemt deze besnijdenis: 'mijn verbond', d.w.z. dat de Here door deze handeling Zichzelf 'verbindt' met hen, die daaraan gehoor zouden geven. Wat God toont bij de besnijdenis van Abraham en zijn huis is dat het vlees geoordeeld moest worden, weggesneden, opdat de belofte aan Abraham, aangaande de geboorte van Isaak, tot haar volle ontplooiing zou kunnen komen.

De besnijdenis, zoals God die aan Abraham opdroeg, wordt door de apostel Paulus verder toegelicht. Paulus spreekt over 'de zogenaamde besnijdenis, die het werk van mensenhanden aan het vlees is' (Ef. 2:11). De besnijdenis, zoals die door de ene mens werd uitgeoefend op de ander mens, was slechts mensenwerk; God Zelf voerde deze handeling niet uit. Omdat hier sprake is van de *zogenaamde* besnijdenis, is dat een aanduiding dat er nog een andere besnijdenis moest zijn, die niet het werk van mensenhanden zou zijn, maar die het werk van God Zelf zou zijn, maar dan toegepast op het gehele vlees, en niet alleen op de voorhuid van de man. God wilde door één daad, de overtredingen van alle mensen buiten werking stellen (Rom. 5:18,19). Hoe kon dit gebeuren? Daartoe was het nodig dat

alle overtredingen, door alle mensen begaan, door een eenmalige, volledige besnijdenis teniet gedaan zou worden. Er moest een mens komen die alle overtredingen in zijn vlees zou opnemen om daarna besneden te worden. Het was duidelijk dat zo'n mens niet te vinden was, 'want allen hebben gezondigd'.

God had echter ver voor de grondlegging van de wereld een plan voorbereid en dat plan heeft Hij in de volheid des tijds (Gal. 4:4) ten uitvoer gebracht. De mens was niet is staat om het probleem van de vijandschap van het vlees tegen God op te lossen; daarom moest God Zelf ingrijpen! God, die onder andere 'het Woord' wordt genoemd, verscheen Zelf in het vlees, in de Persoon van de Here Jezus. "Het Woord was God...en het Woord is vlees geworden" (Joh. 1:1,14). Om waarlijk hetzelfde vlees te kunnen aannemen als de mensen, moest Hij geboren worden uit een mens, de maagd Maria. "Daar nu de kinderen aan bloed en vlees deel hebben, heeft ook Hij op gelijke wijze daaraan deel gekregen..." (Hebr. 2:14^a). Deze volkomen zondeloze Mens, de Here Jezus Christus, de Zoon van God, was als Enige in staat én bereid om de straf, de besnijdenis van het gehele vlees, te dragen. "De straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem" (Jes. 53:5). Een eerste aanwijzing van deze besnijdenis die Hij zou ondergaan, wordt ons al getoond in de Hof van Eden, waar de cherubs met een flikkerend zwaard werden gesteld om de weg tot de boom des levens te bewaken. Wie van de boom des levens wilde nemen, ontmoette het zwaard.

Voorafgaand aan de komst van de Here Jezus in het vlees had God door de profeet Zacharia laten optekenen: "Zwaard, waak op, tegen de Herder, tegen de Man, die mijn metgezel is" (Zach. 13:7). De Here Jezus heeft in de laatste nacht vóór het lijden op het kruis, zijn discipelen op deze tekst gewezen en op Zichzelf toegepast (Matth. 26:31 en Marc.14:27). Op het kruis heeft de Here Jezus de vijandschap van ons vlees weggebroken "doordat Hij in zijn vlees de wet der geboden, in inzettingen bestaande, buiten werking gesteld heeft, om in Zichzelf, vrede makende, de twee tot één nieuwe mens te scheppen, en de twee, tot één lichaam verbonden, weder met God te verzoenen door het kruis, waar Hij de vijandschap gedood heeft." (Ef. 2:15,16).

Door de vijandschap van ons vleselijk lichaam was het niet toereikend dat slechts een stukje vlees zou worden weggenomen van de

mens, via de zogenaamde besnijdenis, maar dat het totale vlees gedood moest worden. En dat niet met behulp van een mesje, maar door middel van het zwaard!

Hierin toonde de Zoon van God zijn grondeloze liefde voor de mensen, om deze doodstraf voor hen te willen ondergaan. Hij heeft op het kruis niet alleen onze zonden in zijn lichaam op het hout gebracht, maar werd op het kruis ook tot zonde gemaakt, dat wil zeggen dat ook aan de aard van de zonde een eind gekomen is (1 Petr. 2:24 en 2 Kor. 5:21). Hij heeft op het kruis de vijandschap, van ons natuurlijke vlees, gedood (Ef. 2:14-16).

Staande bij het kruis, zien we vijandschap van de mens ten opzichte van God, duidelijk zichtbaar worden. Hij, de Here Jezus, die God is geopenbaard in het vlees, werd door de mensen gehaat en uitgescholden, terwijl Hij daar toch onze zonden droeg. "Hij is rondgegaan, weldoende en genezende allen, die door de duivel overweldigd waren" (Hand. 10:38). Op die plaats, waar de vijandschap van de mens ten opzichte van God het duidelijkst zichtbaar werd, toonde tegelijkertijd God zijn liefde voor de mens, want op die plaats, het kruis, heeft de Here Jezus de vijandschap van de mens in zijn lichaam tot een einde gebracht.

*Kon uw liefde méér ons schenken,
kon GENADE verder gaan?
Zal uw gave niet ons denken,
altijd ver te boven gaan?*

(G.L. 180:4)

Zó lief heeft God de wereld gehad, dat Hij daarvoor zijn eniggeborene gegeven heeft! 'God is liefde' schrijft de apostel Johannes, die met de Here Jezus heeft gewandeld op aarde (1 Joh. 4:9,10,16^b). Die God heeft, in zijn niet te peilen liefde voor de mens, zijn eigen Zoon gegeven. "Hoe zal Hij, die zijn eigen Zoon niet gespaard, maar voor ons allen overgegeven heeft, ons met Hem ook niet alle dingen schenken?" (Rom. 8:32)

Zowel de Vader, als de Zoon zijn bereid gebleken om tot het uiterste te gaan, om de verzoening van de mens tot stand te brengen. "Zo gingen die beiden tezamen" (Gen. 22:6^b,8^b). "Gaan er twee tezamen, zonder

dat zij het eens geworden zijn?" (Amos 3:3). En wat is ons antwoord op zoveel liefde? Het was de wil van zowel de Vader als de Zoon, om op deze wijze, via het definitieve oordeel over het vlees, de mens te behouden en in gemeenschap met God, de Vader en zijn Zoon Jezus Christus te brengen (1 Joh. 1:3^b,4), opdat onze blijdschap volkomen zij!

*O, dag van smaad, van smarten en van plagen,
toen U, Heer Jezus, onze zonden droeg.
Geheel de toorn van God hebt moeten dragen,
en 't zwaard van zijn gerechtigheid U sloeg.*

(G.L. 188:1)

Toen het zwaard van God op zijn Zoon, de Here Jezus neerdaalde, 'slaakte Hij een luide kreet en gaf de geest...want het zwaard raakt immers tot aan het leven' (Marc. 15:37 en Jer. 4:10^b). Daar heeft God op het kruis, 'met een besnijdenis, die géén werk van mensenhanden is' ook ons vlees besneden, door het afleggen van het lichaam des vlezes, in de besnijdenis van Christus! (Kol. 2:11).

Voor hen die geloven in de Here Jezus, geldt nu dat onze oude mens:

- met Christus gekruisigd is,
- met Christus gestorven is,
- met Christus begraven is,
- met Christus opgewekt is. (Rom.6:4-8).

De wet heeft alleen rechtskracht over levende mensen en niet over de gestorvenen. Paulus beschrijft dat als volgt: "Of weet gij niet broeders,... dat de wet heerschappij voert over de mens, zolang hij leeft? ... Bijgevolg, mijn broeders, zijt ook gij dood voor de wet, door het lichaam van Christus (toevoeging:die immers stierf op het kruis),..., maar thans zijn wij van de wet ontslagen, dood voor haar, die ons gevangen hield,..."(Rom.7:1-6).

*Met U, o Heer zijn wij gestorven,
en uit de dood weer opgestaan.
O, macht der liefde, die Uw leven,
voor mij hebt in de dood gegeven!*

(G.L. 58:1, 79:2)

Het flikkerende zwaard dat de cherubs droegen in de Hof van Eden, heeft het werk gedaan en de weg tot de boom des levens is, dankzij het offer van Christus, weer geopend; eeuwig leven wordt nu gegeven aan een ieder die gelooft in Hem, die gezegd heeft: “Ik ben de weg...*niemand* komt tot de Vader, dan door Mij” (Joh. 14:6). Er zijn vele wegen die naar Rome leiden, maar de weg tot de Vader loopt uitsluitend via de Here Jezus Christus! De misdadiger aan het kruis was de eerste die deze weg mocht gaan toen de Here Jezus, die naast hem hing, tot hem zei: “Heden zult gij, met Mij, in het paradijs zijn” (Luc. 23:43). Aan de gemeenten heeft Hij toegezegd: “Wie overwint, hem zal Ik geven te eten van de boom des levens, die in het paradijs van God is” (Openb. 2:7). Daarbij hoeven wij geen angst te hebben dat het zwaard van de cherubs ons zal treffen, want dat zwaard heeft Hem getroffen.

Voor hen die in de Here Jezus geloven, geldt dat de oude mens gestorven én begraven is, maar hoe moet het nu verder? Met de dood van de Here Jezus was het werk van God nog niet beëindigd en ook met onze ‘mede’-dood was het werk van de Here nog niet afgelopen. Het oorspronkelijke doel van God, “Laat Ons mensen maken naar ons beeld, als onze gelijkenis” (Gen. 1:26) moest nog verder uitgewerkt worden. Daarvoor was het nodig dat eerst ‘de oude mens, die ten verderve gaat’, afgelegd moest worden door de dood (Ef. 4:22). De mens moet eerst gelijkvormig worden aan de dood van de Here Jezus, voordat diezelfde mens ook gelijkvormig kan worden aan het verheerlijkte lichaam van onze Heiland (Fil. 3:10,21). Omdat de mens niet twee levens heeft, is de eerste fase, het met Christus gestorven zijn, de voorwaarde voordat de tweede fase, het gelijkvormig zijn aan zijn verheerlijkt lichaam, ons geschonken wordt. “God heeft ons eeuwig leven gegeven, en dit leven is in zijn Zoon” (1 Joh. 5:11).

Omdat Christus, de Rechtvaardige, de wet volkomen heeft vervuld, ziet God nu hen die ‘in Christus zijn’ ook aan als rechtvaardigen, want de gelovigen vormen één lichaam met Christus, waarvan Hij het Hoofd is (Ef. 1:22,23 en Kol. 1:18). De eisen, die de wet stelt aan de mens, zijn niet vervallen, maar zijn door Christus vervuld.

Ook in de toekomst zullen zij, die onder de wet geleefd hebben maar het verzoenend offer van de Here Jezus hebben afgewezen, en waarvan de namen niet geschreven staan in het boek des levens

van het Lam, door de wet geoordeeld worden: zij zullen geoordeeld worden, een ieder naar zijn werken (Rom. 2:12 en Openb. 20:12-15).

“Thans is echter *buiten de wet om* gerechtigheid Gods openbaar geworden... en wel gerechtigheid van God, door het geloof in Jezus Christus, voor allen die geloven; want er is geen onderscheid. Want allen hebben gezondigd en derven (= mislopen) de heerlijkheid Gods en worden *om niet* gerechtvaardigd uit zijn *genade*, door de verlossing in Christus Jezus. Hem heeft God voorgesteld als een zoenmiddel, door het geloof in zijn bloed, om zijn rechtvaardigheid te tonen,... om zijn rechtvaardigheid te tonen, in de tegenwoordige tijd” (Rom.3:21-26). Er wordt in deze tekst tweemaal gesproken over Gods rechtvaardigheid. De tegenwoordige tijd is de periode waarin wij nu leven. In bovenstaand gedeelte wordt ons een weg gewezen **buiten de wet om!** Dat betekent niet een weg van wetteloosheid, maar de weg der rechtvaardigheid (het staat er tweemaal). Er wordt door Paulus in dit gedeelte een nieuw beginsel geïntroduceerd, namelijk **genade!**

Genade betekent: straf verdienen maar kwijtschelding ontvangen. Of anders geformuleerd: genade is de bovennatuurlijke hulp die God de mens, ter wille van Christus, verleent, om zijn eeuwige bestemming te bereiken.

Daarmee is een nieuw tijdperk aangebroken. Na de bedeling van de wet, leven we nu in de bedeling van de genade. Maar hoe kan die genade tot ons komen? Daarover heeft de Here Jezus een uitvoerig gesprek gevoerd met iemand die goed onderlegd was in de wet. In dat gesprek met die leraar in de wet, Nicodemus, heeft de Here Jezus hem verteld dat hij opnieuw geboren moest worden. De natuurlijke geboorte in het vlees, leidde tot de dood, maar de nieuwe geboorte, die uit de Heilige Geest is, zou leiden tot het eeuwige leven. Nicodemus vroeg zich af hoe dat zou kunnen. En dan vertelt de Here Jezus hem dat het nieuwe leven, dat verwekt wordt door de Heilige Geest, geschonken zou worden, nadat de Zoon des mensen op het kruis verhoogd was, juist zoals eens Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft. (Joh. 3:1-21)

Als deze wedergeboorte, die bewerkt wordt door de Heilige Geest, heeft plaatsgevonden, dan pas is de nieuwe mens werkelijkheid geworden, en daarmee een nieuw schepsel: “Zo is dan, wie in Christus

is een nieuwe schepping; het oude is voorbij gegaan, zie, het nieuwe is gekomen. En dit alles is uit God, die door Christus ons met Zich verzoend heeft..." (2 Kor. 5:17,18).

Daar waar de wet van God, via Mozes, uitsluitend aan het joodse volk was gegeven, is de genade, dankzij de Here Jezus, voor alle mensen beschikbaar; "De wet is door Mozes gegeven, de *genade* en waarheid zijn door Jezus Christus gekomen" (Joh. 1:17). Paulus schrijft daarover: "Want de *genade* van God is verschenen, heilbrengend voor alle mensen" (Tit. 2:11). Dit betekent helaas niet dat alle mensen die genade ook zullen aannemen, want er zal een tijd komen dat door hun afwijzende houding, de mensen de leugen zullen gaan geloven, waardoor zij alsnog geoordeeld zullen worden, "omdat zij de liefde tot de waarheid niet aanvaard hebben, waardoor zij hadden kunnen behouden worden" (2 Thess. 2:10,11).

Welke basis was er voor God om dit nieuwe tijdperk van de genade te laten uitgaan tot alle mensen? De basis van deze gunst ligt niet in ons mensen, alsof wij dat verdiend of bewerkt zouden hebben, maar ligt buiten ons. Het ligt alleen in het volbrachte werk van de Here Jezus op het kruis van Golgotha.

In het Oude Testament vinden we al meerdere aanwijzingen, hoewel die vóór de komst van Christus in de wereld, niet begrepen werden. Zo vinden we bijv. bij de profeet Jesaja de beschrijving van het lijden dat over de Knecht des Heren, Israëls verlosser, zijn Heilige, de gelijktijd ook diep verachte, de bij het volk verafschuwde, zou komen. Maar daarbij werd toen al vermeld: "Het is Mij te gering... om de bewaarden van Israël terug te brengen. Ik stel U tot een licht der volken, opdat mijn heil reike tot het einde der aarde" (Jes. 49:6,7). Maar dezelfde profeet moest, helaas, ook opmerken: "Wie gelooft, wat wij gehoord hebben...?" (Jes. 53:1). De apostelen stelden dit onderwijs, betreffende de lijdende Messias en de daaruit voortvloeiende genade, ook aan de Joden voor ogen toen zij (Paulus en Barnabas) "bij hen aandrongen om te blijven bij de genade Gods" (Hand. 13:43). Maar toen de Joden zagen en hoorden dat het heil, in overeenstemming met de voorzegde beloften, ook tot de heidenen uitging, werden zij vervuld met nijd, waarna Paulus en Barnabas de vermelde profetie aanhaalden (Hand. 13:43-49).

De verantwoordelijkheid.

Iedereen die in de Here Jezus gelooft, staat niet meer onder de wet, maar onder de genade. Gelovigen, die zich desondanks elke zondag weer opnieuw onder de wet stellen, beseffen waarschijnlijk niet wat daar de gevolgen van kunnen zijn. Het gevaar bestaat, en is ook werkelijkheid, dat zij daardoor losraken van Christus en van de genade. “Gij zijt los van Christus, als gij door de wet gerechtigheid verwacht; buiten de genade staat gij” (Gal. 5:4), en dat is een ernstige waarschuwing!! De ware kracht tot behoud ligt in het geloof in de Here Jezus, die de wet volbracht heeft op het kruis van Golgotha. Paulus waarschuwt opnieuw: “Ik ontnem aan de genade Gods haar kracht niet, want als er gerechtigheid door de wet is, dan is Christus tevergeefs gestorven” (Gal. 2:21). Als men probeert de werken van de wet te volbrengen, wordt door de betreffende gelovige het werk van Christus op het kruis, overbodig geacht! Dan stelt men de eigen werken boven het werk van Christus; men staat dan buiten de genade!!

Maar als de wet dan niet onze ‘leefregel’ is, hoe kunnen wij dan wél onze weg vinden, die overeenkomstig Gods wil en gedachten behoort te zijn? Moeten wij dan onszelf tot wet stellen? Gelukkig niet. Om de weg te gaan naar Gods gedachten, heeft Hij ons zijn Heilige Geest gegeven. Paulus zegt daarover: “Indien gij u echter door de Geest laat leiden, dan zijt gij niet onder de wet” Gal.5:18). Maar daarover de volgende keer iets meer.

*God laat nu allen vriendelijk noden,
opdat niet één verloren ga;
het leven wordt hun aangeboden,
als vrije gift van zijn gena.
Daartoe kwam door de eeuwige Zoon
genade-volheid van Gods troon,
genade-volheid van Gods troon.*

G.L. 164:2

**Immers uit zijn volheid hebben wij allen ontvangen, zelfs genade
op genade** (Joh.1:16).

Wordt D.V. vervolgd.

't Hoofd omhoog, het hart naar boven

De eerste brief van Petrus (11)

2:15,16 "Want zo is het de wil van God, dat gij door goed te doen de mond snoert aan de onwetendheid van de onverstandige mensen, als vrijen en niet als mannen, die de vrijheid misbruiken tot dekmantel van kwaadwilligheid, maar als dienaren Gods."

Opnieuw doen deze woorden ons denken aan de woorden die de Here Jezus sprak in de Bergrede: niet oog om oog, tand om tand zoals het in de wet beschreven was. Het is niet meer de tijd van de wet, maar de tijd van de genade. Zo lezen we in Matth. 5:43: "Gij hebt gehoord dat er gezegd is: Gij zult uw naaste liefhebben en uw vijand zult gij haten. Maar ik zeg u: hebt uw vijanden lief en bidt voor wie u vervolgen, opdat gij kinderen moogt zijn van uw Vader, die in de hemelen is; want Hij laat zijn zon opgaan over bozen en goeden en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Want indien gij liefhebt, die u liefhebben, wat voor loon hebt gij?"

Zo heeft de Here Jezus niet diegenen liefgehad die Hem liefhadden, nee, Hij is juist gekomen voor hen die Hem haatten. U en ik hadden Hem niet lief, we waren zondaren die hun eigen wil deden en vijanden van God. Toch is Hij gekomen en heeft ons liefgehad, ja, Hij heeft de Zijnen liefgehad tot het einde.

We mogen onze Heiland daarin navolgen als dienaren van God en Gods wil daarin volbrengen dat we goed doen aan degenen om ons heen. God wil dat we als christenen goed bekend staan bij de mensen, waardoor ze zich afvragen wat wij toch hebben dat zij niet hebben. Ook dat is een les die we moeten leren. Wat zeggen de mensen over ons? Zien ze blijmoedige mensen die het een feest vinden om hun Heer en Heiland te mogen dienen en zouden ze daar jaloers op kunnen worden? Of zien ze mensen die in hun schulp kruipen, die somber gestemd zijn en proberen – hoewel het de tijd van de genade is – onder elk contact en gesprek uit te komen? Hebben wij nog een blijde boodschap voor de mensen? De Heer had die wel voor allen waarmee Hij in aanraking kwam en Hij ging rond goeddoende. Laten we Hem navolgen!

Een ernstige waarschuwing bevat dit vers ook: er bestaat het gevaar dat we de vrijheid die we hebben in de Heer zouden misbruiken als een dekmantel van kwaadwilligheid. Onze oude natuur zal niet nalaten ons dingen in te fluisteren die niet tot Gods eer zijn. Zouden we in de uiterlijke dingen dienaren van God zijn, maar in werkelijkheid onze eigen eer zoeken en onze eigen wil nastreven? Laten we toch nimmer onze eerste liefde tot de Heer verzaken, laten we toch altijd weer beseffen hoe groot Zijn werk op het kruis is geweest en hoeveel Hij heeft moeten lijden om ons tot God te kunnen brengen. Hij is het toch waard dat ik op aard' al mijn tijd Hem dankend wijd?

*Met mijn gedachten, woorden en daân,
met al mijn krachten bid ik Hem aan.
Hij is het waard, dat ik op aard'
al mijne tijd Hem dankend wijd.
Here van boven schenk mij de kracht,
om u te loven, bij dag en nacht.*

G.L. 130:2

2:17 "Eert allen, hebt de broederschap lief, vreest God, eert de keizer."

Zo wordt onze houding als christenen gekenmerkt in een wereld die over het algemeen gesproken, geen boodschap heeft aan God en Zijn Woord. Moeten we dan de vermanende vinger opheffen en mensen dwingen zich te bekeren? Nee, zo heeft onze Heer dat ook niet gedaan. Hij ging rond goedgeoede, opdat de mensen tot nadenken werden gestemd. Maar die Hem niet wilden, dwong Hij niet.

Zo mogen we hem navolgen zoals Petrus ook iets verderop in dit zelfde hoofdstuk schrijft: "Want hiertoe zijt gij geroepen, daar ook Christus voor u geleden heeft en u een voorbeeld heeft nagelaten, opdat gij in zijn voetstappen zoudt treden; die geen zonde gedaan heeft en in wiens mond geen bedrog is gevonden; die, als Hij gescholden werd, niet terugschold en als Hij leed, niet dreigde, maar het overgaf aan Hem, die rechtvaardig oordeelt;..." (1 Petr. 2:21-23)

Geve de Heer ons genade om zo in Zijn voetstappen te mogen gaan, niet in eigen kracht maar in Zijn kracht en naar Zijn voorbeeld. De Heer zegt: "Neemt mijn juk op u en leert van Mij, want ik ben zachtmoedig en nederig van hart." (Matth. 11:29) Het ligt niet zo in onze natuur

om anderen de eer te geven, die gunnen we onszelf veel meer. Als christenen mogen we echter Hem volgen naar wie wij ons willen noemen: Christus, en ons openstellen voor anderen.

De broederschap (een uitdrukking die alleen in deze brief van Petrus voorkomt) heeft in de eerste plaats betrekking op de volksbroeders van hen aan wie de brief in eerste instantie is geschreven: de Joden. Petrus wordt in Gal. 2:8 de apostel voor de besnedenen (de Joden) genoemd en schrijft in deze 1^e Petrusbrief ook in het bijzonder aan de verstrooide Joden die tot geloof in de Here Jezus zijn gekomen. We vinden deze uitdrukking nog een keer in hfdst. 5:9. Daar lezen we vanaf vers 8: "Zijt nuchter, waakt; uw tegenpartij, de duivel, gaat rond als een brullende leeuw, zoekende wie hij zou kunnen verslinden. Wederstaat hem, standvastig in het geloof, wetende, dat hetzelfde lijden aan uw broederschap, die in de wereld is, voltrokken wordt." Het gaat hier dus om de broederschap die in de wereld is. Er is dus een verwantschap, namelijk broederschap, maar ook een verschil, namelijk een broederschap die in de wereld is. Zij die in deze genadetijd geloven dat de Here Jezus voor hun zonden aan het kruis gestorven is mogen het weten tot de gemeente te behoren, zij zijn leden van het lichaam van Christus. Zij weten hun hoofd in de hemel en mogen Hem vandaar verwachten om altijd bij de Heer te wezen daar in het Vaderhuis. Zij hebben een hemelse positie en verblijven slechts tijdelijk hier op aarde. Het volk van God (de Joden) en de gemeente (degenen die in de Here Jezus geloven) zijn beiden op een bijzondere manier door God geroepen en zijn als zodanig broeders zoals ook de oudste en de jongste zoon in de gelijkenis van de verloren zoon, zoals we die lezen in Lukas 15:11-32. De jongste laat ons de positie zien van de heidenen die tot geloof in God gekomen zijn door het werk van de Here Jezus, de oudste is het type van het volk Israël. De oproep is hier dus in eerste instantie om liefde te betonen tot het aardse volk van God. Elders in deze brief roept Petrus ons ook expliciet op om de broeders (dat zijn degenen die met ons tot de gemeente behoren) lief te hebben: "...hebt de broeders lief..." (1 Petr. 3:8), maar dat wordt hier niet bedoeld.

Dat alles mogen we doen in de vreze Gods, wetende dat de vreze des Heren het begin der wijsheid is. (Spr. 9:10) Wij zijn immers niet

beter dan anderen, het is niet onze eigen kracht die ons op de rechte weg houdt, het kan alleen gedaan worden in Gods kracht. Hij geeft wijsheid voor al deze dingen.

Tenslotte worden we opnieuw opgeroepen ook de overheden de eer te geven die hun toekomt. We zijn weliswaar hemelburgers, maar zijn toch nog op aarde als vertegenwoordigers van onze Heer. Eens zullen wij met Hem als koningen heersen, maar nu is het niet de tijd van heersen, maar van dienen.

2:18,19: "Gij, huisslaven, weest in alle vreze uw meesters onderdanig, niet alleen de goede en vriendelijke, maar ook de verkeerde. Want dit is genade, indien iemand, omdat hij met God rekening houdt, leed verdraagt, dat hij ten onrechte lijdt."

Er zou gezegd kunnen worden dat we dit gedeelte over de huisslaven (vers 18-25) wel kunnen overslaan, de slavernij is immers in het Koninkrijk der Nederlanden op 1 juli 1863 afgeschaft. Maar dat moesten we toch maar niet doen, want daarmee zouden we dan één van de mooiste gedeeltes uit het Nieuwe Testament moeten missen. Bovendien staat er niets in Gods heilig Woord zonder een bedoeling. Ook voor de dag van vandaag heeft Gods Woord een bedoeling en niets daaruit kunnen we aan de kant leggen. Zo lezen we ook in 2 Tim. 3:16: "Elk van God ingegeven Schriftwoord (St.Vert.: Al de Schrift is van God ingegeven) is ook nuttig om te onderrichten, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in de gerechtigheid, opdat de mens Gods volkomen zij, tot alle goed werk volkomen toegerust." We mogen wel zeggen dat deze tekst in het bijzonder ook van toepassing is op het gedeelte dat we nu onder de aandacht hebben.

Wanneer God ons in de positie brengt dat we werk voor een ander mogen doen, dan wordt ons hier duidelijk gemaakt dat we ook in de manier waarop we het ons opgedragen werk uitvoeren een getuige van onze Heer mogen zijn. Het zal nu niet meer voorkomen – althans niet in onze westerse wereld – dat werknemers lichamelijk kwalijk worden behandeld, zoals vroeger de slaven geslagen werden als ze niet goed hun best deden naar de gedachte van hun meester. Laten we ons echter niet vergissen: de wereld is heel wat groter dan dat stukje wat we de westerse beschaving noemen. Er zijn nog

heel veel gebieden waar meesters hun dienaren slaan en werkgevers hun werknemers kwalijk behandelen. Laten we maar dankbaar zijn, wanneer we in relatieve rust ons werk mogen doen, zonder bang te zijn kwalijk behandeld te worden.

Maar, al worden we dan waarschijnlijk niet geslagen, wanneer we ervoor uitkomen dat we een christen zijn, kan het maar zo gebeuren dat we wat meewarig worden aangekeken, dat we direct en indirect daarmee worden geplaagd. Ook kan het voorkomen dat we niet in aanmerking komen voor een promotie omdat we aan bepaalde dingen niet mee willen doen.

Een christen zijn in de praktijk van het leven is niet altijd gemakkelijk en zeker niet wanneer we ons werk doen voor iemand die zoals hier een 'verkeerde' wordt genoemd. Gods woord noemt het hier genade als iemand ten onrechte lijdt, omdat hij met God rekening houdt. Is dat wat we doen? Ook in ons dagelijks werk met God rekening houden? Of is ons werk iets anders dan ons christen zijn. Is dat meer voor de zondag en gaat het door de week om andere dingen? Nee toch? We willen toch in heel ons leven met God rekening houden? Dat betekent dat we ook in het werk dat God ons te doen geeft met Hem rekening moeten houden. Dat wil zeggen dat we Hem vragen wat onze houding moet zijn ten opzichte van onze baas en onze collega's, maar ook dat we Hem vragen waar we wel en waar we niet aan mee moeten doen. Maar ook dat we het aan onze God en Vader in het gebed mogen voorleggen wat op onze weg komt, opdat we door dat contact met Hem en door het lezen van Zijn Woord wijsheid mogen krijgen om te handelen naar zijn wil.

Dan kan het echter zo zijn dat we ten onrechte ergens van beschuldigd worden, waardoor ons in ons werk iets onthouden wordt. Dat kan heel naar zijn, maar het is juist een overwinning: wanneer we door met God rekening te houden, ten onrechte leed moeten verdragen dan mogen we beseffen dat we iets voor onze hemelse Heer hebben mogen doen. Dan kijkt Hij goedkeurend naar ons en dat is veel belangrijker dan het schouderklopje van onze aardse heer. Moeten we dan niet ons best doen? Zeker wel.

2:20 "Want mag dat roem heten, als gij slagen moet verduren, omdat gij kwaad doet? Maar als gij goed doet en dan lijden moet verduren, dat is genade bij God."

Laten we maar oppassen dat we niet in een situatie terecht komen dat we gestraft moeten worden omdat we niet handelen zoals het behoort in het werk dat we te doen hebben.

De moraal is wat dat betreft in onze dagen wel wat veranderd. Een leugentje om bestwil, spullen en tijd van de baas gebruiken voor privé dingen, meer uren schrijven dan je werkelijk gemaakt hebt wanneer je buiten de zaak alleen aan het werk bent. Het begint met kleine dingen, maar wanneer oneerlijkheid zijn intrede doet dan kan zoiets groeien tot iets wat uiteindelijk aan het licht zal komen. Dan moeten we ons schamen.

Laten we ons realiseren dat onze Vader in de hemel in het verborgene ziet. Dat wat voor anderen nog onbekend is aan 'kleine' vergrijppjes, is voor Hem open en zichtbaar. Zijn we niet vaak wat dat betreft als kleine kinderen die zich verstoppen door hun handen voor hun ogen te doen? Als ouders moet je daar om lachen. Onze hemelse Vader is daarover verdrietig omdat het betekent dat we Hem nog niet kennen als Degene die alles van ons weet en ziet, maar vervolgens ook in alle dingen ons Zijn hulp wil schenken. Nee, het betekent zeker geen roem wanneer we straf krijgen omdat we verkeerd handelen. Wanneer we goed doen, wanneer we ons werk naar behoren doen en niet sjoemelen met wat in onze ogen misschien kleine dingen zijn, maar eerlijk en oprecht zijn en dan toch oneerlijk worden behandeld: dat is genade bij God.

Het woord voor slaaf komt relatief veel voor in het Nieuwe Testament en in het overgrote deel van de gevallen wordt het Griekse woord 'doulos' gebruikt, dat is afgeleid van het werkwoord 'douleo' dat dienen betekent. Hier wordt echter gesproken over huisslaven, in het Grieks 'oiketes' naar het woord voor huis 'oikos'

In de St. Vert. worden beide uitdrukkingen vertaald met 'dienst-knecht', maar er is een duidelijk verschil. De huisslaaf is een slaaf die het vertrouwen van zijn meester of meesteres geniet en daarvoor niet op het land hoeft te werken, maar in het huis mag komen, dus in de privé vertrekken. Dat alleen al betekent een positie van vertrouwen. Zoveel te meer is het zo wanneer we in ons werk een dergelijke vertrouwenspositie mogen innemen. Laten we daarmee dan ook juist omgaan.

We kunnen veel leren van een prachtig voorbeeld van een huisslaaf uit het Oude Testament: Jozef. Hij werd door zijn broers verkocht: "Toen Midjanitische mannen, kooplieden, voorbij gingen, trokken zij Jozef omhoog, haalden hem op uit de put en verkochten Jozef voor twintig zilverstukken aan de Ismaëlieten; en deze brachten Jozef naar Egypte." (Gen. 37:28) Ps. 105:17^b voegt daar nog aan toe: "Jozef werd als slaaf verkocht."

In Egypte werd Jozef gekocht door Potifar zoals we lezen in Genesis 39. Dat was niet zomaar een man, nee, dat was de overste van de lijfwacht van Farao. Aan hem had Farao als het ware zijn leven toevertrouwd. Welnu, deze man koopt Jozef en dan lezen we iets bijzonders: "En de Here was met Jozef, zodat hij een voorspoedig man werd en hij woonde in het huis van zijn heer, de Egyptenaar." (Gen. 39:2) Jozef heeft ongetwijfeld goed zijn best gedaan en daardoor was hij uiteindelijk niet zomaar een slaaf maar een huisslaaf geworden, die het vertrouwen van zijn heer genoot. En God zegende Jozef nog meer: "Toen zijn heer zag, dat de Here met hem was, en dat de Here alles wat hij ondernam onder zijn hand deed gelukken, won Jozef zijn genegenheid en hij mocht hem bedienen; hij stelde hem over zijn huis en alles wat hij had, gaf hij in zijn hand." (Gen. 39:3 en 4)

Wat een mooie positie kreeg Jozef hier omdat hij zijn hemelse Heer trouw was geweest. Maar dan komt ook de beproeving. Wanneer we deze geschiedenis wel eerder hebben gehoord dan weten we wel dat de vrouw van Potifar een oogje op Jozef had. Ze wilde samen met Jozef overspel bedrijven. Maar Jozef bleef zijn heer trouw en vluchtte weg. Wanneer we echter nauwkeurig lezen wat de Bijbel hierover zegt dan gaan we beseffen hoe groot de beproeving voor Jozef is geweest. Er staat immers: "En ofschoon zij dag aan dag tot Jozef sprak, voldeed hij niet aan haar wens bij haar te gaan liggen en omgang met haar te hebben." (Gen. 39:10) Dag aan dag! Hoelang heeft dat geduurd? We weten het niet, maar waarschijnlijk een langere periode waarin de verleiding wel heel dicht bij Jozef kwam. Jozef bleef echter zijn meester trouw en vervulde de wens van diens vrouw niet. Wat een voorbeeld van een trouwe huisslaaf! Zelfs onder die langdurige en aanhoudende verleiding bezweek Jozef niet. Wat had Jozef tegen haar gezegd? "...hoe zou ik dan dit grote kwaad doen en zondigen tegen God?" (Gen 39:9b)

Dat is een belangrijke les voor ons. Zoals Petrus ons er ook al op wees dat we met God rekening moeten houden zien we hier dat het beschamen van het in ons gestelde vertrouwen van onze aardse meesters, zondigen is tegen God. Zo lezen we dat ook in Ef. 6 : 5-7: "Slaven, weest uw heren naar het vlees gehoorzaam met vreeze en beven, in eenvoud uws harten, als aan Christus, niet met ogendienst, als mensenbagers, maar door als slaven van Christus de wil Gods van harte te doen, en bereidwillig dienstbaar te zijn als aan de Here en niet aan mensen."

Het werk wat we mogen doen komt in een geheel ander daglicht te staan wanneer we terdege beseffen dat we het werk niet voor onze aardse heer doen, maar voor onze hemelse Heer.

Zo was Jozef zich bewust van het feit dat God hem zag. Hij dacht er niet aan om het vertrouwen dat in hem gesteld was te beschamen. Hij was feitelijk heer over het huis en hij had waarschijnlijk ook wel een mogelijkheid kunnen vinden om aan de verlangens van die vrouw een keer tegemoet te komen, maar hij besepte dat dat niet alleen verkeerd was ten opzichte van zijn meester, maar bovenal een zonde tegen God.

Uiteindelijk is hij dan toch een keer alleen met de vrouw in het huis en dat weet ze heel goed: ze trekt hem naar zich toe: "kom bij mij liggen". Maar Jozef is een trouwe huisslaaf en vlucht weg. De valse beschuldiging van deze vrouw doet hem in de gevangenis belanden. Dat mocht roem heten, dat was goed doen en dan lijden verduren.

Wat een voorbeeld voor ons. Jozef was hier en in zijn hele leven een voorbeeld van wat de Here Jezus voor ons heeft gedaan: Hij is de trouwe slaaf die Zijn God en Vader zo trouw heeft gediend, maar voor ons onrecht heeft moeten ondergaan opdat Hij ons tot God zou brengen.

Wordt D.V. vervolgd.

~~~~~

Wie de HERE verwachten, putten nieuwe kracht; zij varen op met vleugelen als arenden; zij lopen, maar worden niet moede; zij wandelen, maar worden niet mat.

(Jesaja 40:31)

De zomer is weer begonnen en velen van ons gaan op vakantie of zijn vrij van de dagelijkse beslommeringen. In ieder geval is 's zomers de agenda meestal wat minder vol en willen we ons graag allemaal weer wat opladen. Want wat zijn we tegenwoordig allemaal vaak moe! Het lijkt wel of de vermoeidheid alleen maar toeneemt, wat ook niet verwonderlijk is omdat de agenda's tegenwoordig overvol zijn met alle gevolgen van dien. Zelfs kinderen kennen het fenomeen 'vermoeid zijn' al!

Laten we allemaal in de relatieve rust van de zomer, de tijd nemen om hernieuwd de Bron van alle levensenergie te zoeken. Alleen de Heer kan ons de kracht en energie geven om de taak te volbrengen die Hij ons in dit leven gegeven heeft. Hoe doet Hij dat? Door ons Zichzelf te tonen in het Woord en ons te leren Hem te verwachten. Uitkijken naar Hem zal ons de juiste levensenergie geven die nodig is voor onze loopbaan hier beneden. Wie Hem verwacht, stelt Hij nimmer teleur.

Wij wensen u allen goede zomermaanden.

P.S. Het volgende 'Broodje' zal, zo de Heer wil en wij leven, begin september weer verschijnen.